

Paris Agreement เปลี่ยนโลก

อาหารสมอง

● วรากรณ์ สามโกเศศ
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

เมื่อคืนวันที่ 11 ธ.ค. 2558 หอไอเฟลประดับไฟสว่างมีอักษรสื่อความหมายว่า “No Plan B” ในอนาคตหากมองย้อนหลังพิจารณาข้อความเปลี่ยนนี้ ก็อาจเห็นว่ามีผลโยงกับความอยู่รอดของมนุษยชาติเกิดอะไรขึ้นในปารีสในช่วงเวลานั้น จนถึงกับบอกว่า “ไม่มีแผนสำรอง”

ในการประชุมนี้เรียกว่า “COP 21” (Conference of Parties ครั้งที่ 21) เนื่องจากประชุมกันครั้งนี้เป็นปีที่ 21 ต่อเนื่องกัน หลังจากสหประชาชาติได้กำหนดกรอบที่เรียกว่า “United Nations Framework Convention on Climate Change” (UNFCCC) ในปี 1992 เพื่อควบคุมสถานการณ์โลกร้อน

การประชุมครั้งที่ 11 ในปี 1997 ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งของการลดภาวะโลกร้อน โดยมีข้อตกลงที่เรียกว่า **Kyoto Protocol** ซึ่งกำหนดกติกาจำกัดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่แต่ละประเทศปล่อยออกสู่บรรยากาศ ใครปล่อยเกินโควตาที่ต้องจ่ายเงิน มีการซื้อขายสิทธิกันได้เสรี โดยตั้งใจให้เป็นแรงจูงใจในการไม่ปล่อยก๊าซเรือนกระจก (ส่วนใหญ่ก็คือคาร์บอนไดออกไซด์) ซึ่งจะช่วยให้โลกร้อนขึ้น อย่างไรก็ตามก็ตีประเทศใหญ่ที่ปล่อยมากที่สุดคือ จีน และสหรัฐไม่ได้ร่วมด้วย ดังนั้นจึงไม่เป็นผลนัก

ในปี 2009 ที่ **Copenhagen** ข้อตกลงระดับโลกในเรื่องโลกร้อนของประเทศใหญ่ๆ เกือบประสบความสำเร็จ แต่ก็ล้มเหลว ตกลงกันไม่ได้ ในขณะที่หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ชี้ให้เห็นว่าสถานการณ์เลวร้ายลงเป็นลำดับปรากฏการณ์อาเพศต่างๆ เกี่ยวกับภูมิอากาศไม่ว่าร้อนจัด แล้งจัด หนาวจัด แผ่นน้ำแข็งหนาเป็นกิโลเมตรที่ขั้วโลกเหนือและใต้ละลายมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด **คาร์บอนไดออกไซด์** ก็ออกสู่บรรยากาศมากขึ้นทุกที จนน่าเป็นห่วงว่าการคาดคะเนว่า ผลกระทบสำคัญจะตกอยู่กับชั่วคนต่อไปนั้นไม่เป็นจริงเสียแล้ว ดูจะตกกับคนรุ่นปัจจุบันเอาเลย

ในช่วง 2009-2016 จีนและสหรัฐ (2 ประเทศรวมกันปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์

ไม่ต่ำกว่าครึ่งของที่ปล่อยกันทั้งโลก) ก็ประสบปัญหาภูมิอากาศรุนแรง อากาศในเมืองใหญ่ของจีนเลวร้ายลงมากเพราะมีโรงงานอุตสาหกรรม มีการเผาไหม้ถ่านหินเพื่อผลิตไฟฟ้า มีการเผาไหม้ Fossil fuels (พลังงานจากน้ำมัน ถ่านหิน ไม้ วัสดุอื่นๆ ที่มีคาร์บอนเป็นองค์ประกอบ) เป็นพลังงาน ส่วนสหรัฐและกลุ่ม EU ก็เห็นชัดเจนว่า โลกที่มีอายุ 4,500 ล้านปีนั้น เริ่มไม่เหมือนใบเก่าขึ้นทุกทีประชาชนก็สร้างแรงกดดันให้แก้ไขมากขึ้น จนในปี 2014 จีนและสหรัฐก็มีข้อตกลงที่จะพยายามลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์

ระหว่างนี้กลุ่มผู้นำของ UN ก็เดินสายหาเสียงสนับสนุนการมีข้อตกลงครั้งสำคัญในระดับโลก ที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาลอกร้อน **คนจำนวนมากในหลายประเทศทำงานกันหลังจากอย่างหนัก** โดยมีการเตรียมตัวกันมาเป็นอย่างดี โดยตั้งใจจะใช้การประชุมปี 2015 นี้แหละ เป็นหลักชัย

ในที่สุด 196 ประเทศก็มาร่วมประชุม

กันที่ซานฟรานซิสโกตั้งแต่ 30 พ.ย. ถกเถียงต่อรองกันจนติดดิน เพื่อหาข้อตกลงร่วมกันกว่า 10 วัน ก็ได้ข้อตกลงที่เรียกว่า **Paris Agreement** (นายกรัฐมนตรีไทยก็ไปร่วมประชุมด้วย และมีข่าวว่ากระทรวงทรัพยากรตั้งใจใช้เงิน 80 ล้านบาทเพื่อส่งคนจำนวนมากไปร่วมประชุม ซึ่งมีการชี้แจงไม่เป็นความจริง มีแผนการใช้เงินไม่ถึง 1 ใน 4 และน่าจะคุ้ม) เหตุที่ประสบผลสำเร็จก็เพราะเปิดโอกาสให้ทุกประเทศส่งข้อเสนอว่าตนเองจะมีส่วนร่วมลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์อย่างไร และรวบรวมเอามาเป็นข้อสรุปแต่ละประเทศต้องมีคนไปร่วมจำนวนมาก เพราะต้องต่อรอง ตกลงกันในที่นั้น เพื่อหาข้อสรุปให้ได้

ฝรั่งเศสประเทศเจ้าภาพทำหน้าที่อย่างดียิ่ง จนได้รับคำชมในการเป็นผู้ประสานทุกทิศเพื่อใหสำเร็จ การที่ทุกประเทศมีฐานะเท่าเทียมกันในการเสนอความคิดเห็นทำให้เกิดพลังร่วม ซึ่งต่างจาก **Copenhagen 2009** ที่ใช้ประเทศใหญ่เป็นผู้ร่างข้อตกลง (แนว “ดึง” ไม่เคยสู้ “แนวราบ” ได้)

เป้าหมายของข้อตกลงก็คือ ก่อน ค.ศ. 2100 จะต้องควบคุมไม่ให้โลกร้อนขึ้นเกินกว่า 2 องศาเซลเซียสเมื่อเทียบกับอุณหภูมิก่อนปฏิวัติอุตสาหกรรมเมื่อกว่า 200 ปีมาแล้ว และถ้าจะให้ดีเยี่ยมก็คือไม่เกิน 1.5 องศาเซลเซียส สำหรับเป้าหมาย 2 องศา นั้นโลกจะต้องปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์สุทธิ (หักกลบลบที่ปล่อยและที่ถูกดูดโดยต้นไม้และวิธีทางวิทยาศาสตร์) เป็นศูนย์ใน 50 ปีหลังของศตวรรษนี้ (2050-2100)

Paris Agreement มีความสำคัญต่อโลกอย่างยิ่ง เพราะเป็นครั้งแรกที่โลกมีข้อตกลงร่วมกัน และเป็นสัญญาณครั้งแรกอย่างจริงจัง ว่ายุคสมัยของการใช้พลังงานจาก fossil fuels ที่มีมากกว่าร้อยละ 80 นั้น บัดนี้ได้เริ่มจบสิ้นลงแล้ว มันเป็นเรื่องบอกเหตุว่า ต่อไปโลกจะมีการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์น้อยลงกว่าเก่า

ข้อตกลงนี้จะส่งสัญญาณไปยังนโยบายเศรษฐกิจต่างๆ ในโลกในเรื่องการผลิตการ

อาจมีข้อสงสัยว่า Paris Agreement นี้ มีผลทางกฎหมาย หรือไม่ คำตอบก็คือ “มี” และ “ไม่มี”

บริบท การลงทุน ที่ต้องเป็น “สีเขียว”

(ปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์น้อยลง มีการเผาไหม้น้อยลง มีรีไซเคิลมากขึ้น) ซึ่งจะมีผลกระทบอย่างมหาศาลต่อวิถีการดำรงชีวิตของผู้นคน หลักสูตรการศึกษา การวางผังเมือง การปลูกบ้าน การใช้วัสดุปลูกบ้าน การใช้วัสดุติด กระบวนการผลิตและบริโภค การดูแลของเสีย สวัสดิการของการดำรงชีวิต และการเดินทาง

สัญญาณนี้จะลงไปถึงตลาดการเงินโลก (บริษัทใดที่ไม่เป็น “สีเขียว” ก็จะมีคนร่วมลงทุนน้อยลง) ตลาดพลังงาน (ราคาน้ำมัน ราคา fossil fuels การใช้พลังงานทดแทน) ส่งเสริมประสิทธิภาพที่ช่วยให้เป็นโลก “สีเขียว” ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนา solar cells การใช้พลังงานลม พลังงานน้ำ และพลังงานทดแทนอื่นๆ

การจะบรรลุ “2 องศา” ได้จริงหรือไม่ เป็นอีกประเด็นหนึ่ง แต่สิ่งสำคัญที่เกิดขึ้นคือมติมหาชนในเรื่องการเป็น “สีเขียว” ของชาวโลกว่า เป็นสิ่งพึงปรารถนาเพราะโลกได้มีมติร่วมกันแล้ว การกระทำใดที่ไม่เขียวเป็นสิ่งพึงรังเกียจ ไม่นานตมที่เกิขึ้นนี้จะเป็นแรงกดดันที่มีพลังมหาศาลต่อการกำหนดนโยบายต่างๆ ของประเทศใหญ่และเล็ก ให้มีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์น้อยลง

อาจมีข้อสงสัยว่า Paris Agreement นี้มีผลทางกฎหมายหรือไม่ คำตอบก็คือ “มี” และ “ไม่มี” กล่าวคือจะมีผลทางกฎหมายในระดับหนึ่ง หากมีการลงนามระหว่างเมษายน 2016-เมษายน 2017 โดยอย่างน้อย 55 ประเทศที่ร่วมกันปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์รวมกันกว่าร้อยละ

55 ของที่ปล่อยทั้งโลก เมื่อมีการลงนามแล้วต้องรับเงื่อนไขไปดำเนินการภายใต้

กฎหมายของแต่ละประเทศต่อไป

ข้อตกลงนี้ไม่มีบทลงโทษหากไม่ทำตาม แต่จะต้องมีการรายงานโดยทุกประเทศทุก 5 ปีว่าได้ดำเนินการในการลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ไปมากน้อยเพียงใด และอย่างไรไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยตนเองได้หรือไม่เพียงใด การรายงานนี้จะมีผลบังคับทางกฎหมาย

มีการใช้ระบบ “name and shame”

หรือประเทศถูกประจานให้อาย หากไม่ทำตามข้อตกลงที่ตนเองได้ทำไว้ โดยมีระบบ

การตรวจสอบของ UN เชื่อกันว่า

ข้อตกลงนี้จะมีผลต่อประเทศยักษ์ที่ปล่อย

คาร์บอนไดออกไซด์ และเป็นการสร้าง

จุดเปลี่ยนโลกทัศน์ในการใช้ fossil fuels

ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของภาวะโลกร้อน

แมลงสาบอยู่รอดมาได้นับล้านปี

เพราะความสามารถในการปรับตัวเข้ากับ

สิ่งแวดล้อม มนุษย์น่าจะฉลาดกว่าแมลงสาบ

จะอยู่รอดได้ ก็ด้วยการใช้ความสามารถ

ของแมลงสาบ บวกความสามัคคีร่วมมือกัน

ทั้งโลกในการลดปริมาณก๊าซ

คาร์บอนไดออกไซด์